Kennis en advies voor
een krachtige samenleving

Verslaglegging BUURTPREVENTIE PLUS

Colofon

Uitgever:	JSO
Tekst:	Vincent Kokke, JSO
Datum uitgave:	september 2017
Contactadres:	JSO
	Nieuwe Gouwe Westzijde 1, 2802 AN Gouda
	2800 AM Gouda
	06 52752638
	0182 547888
	info@jso.nl
	www.jso.nl

Copyright © 2017 JSO
Uit deze uitgave mag niets worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, retrieval systemen of op welke andere wijze dan ook zonder toestemming van JSO.

Kennis en advies voor
een krachtige samenleving

Inhoudsopgave

Inleiding 5
Proeftuin Buurtpreventie PLUS 5
Ontwikkelingen in de samenleving..... 6
Programma Buurtpreventie PLUS 7
Praktijkontwikkeling 7
Wijkveiligheid avond: ... 7
Niet Pluis Gevoel avond: 8
Kennis- en ervaringsuitwisseling 8
Risico indicatoren 8
Beschermende factoren 9
Resultaat: een sociaal veilig leefklimaat 9
Proeftuin uitvoering 10
Buurtpreventie PLUS Module: Wijkveiligheid.....10
Buurtpreventie PLUS Module: Niet Pluis Gevoel.....12
Kennis- en ervaringsuitwisseling 18
Eind(effect)meting proeftuin .20
Proeftuin.....21
Resultaten eindmeting 21
Conclusies en leerpunten eindmeting.....24

Copyright © 2017 JSO
Uit deze uitgave mag niets worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, retrieval systemen of op welke andere wijze dan ook zonder toestemming van JSO.

Inleiding

De sociale veiligheid versterken is de missie van de vrijwillige buurtpreventieteams. Samenwerking staat daarin voorop. Binnen het team, maar ook met de buurt, overheid en maatschappelijke organisaties. Hoe kunnen de teams hun rol succesvol oppakken? Hoe kunnen teams buurtpreventie inzetten voor vroegsignalering; "Niet Pluis Gevoel". Het lokale sociale kapitaal optimaal benutten. Dat is de grote opgave in het sociaal domein van nu!

In het sociaal domein staat het benutten van het sociaal kapitaal in buurten en wijken gericht op het versterken van de onderlinge (buurt)betrokkenheid en zelfredzaamheid van inwoners, gesteund vanuit hun sociale netwerken, centraal. Burgers nemen verantwoordelijkheid voor de sociale veiligheid, de leefbaarheid en zetten hun bewoner- en ervaringsdeskundigheid in voor de buurt.

De focus van de buurtpreventieteams richt zich op verschillende problemen, waaronder woninginbraak, voertuigcriminaliteit, verkeerd geparkeerde aanhangwagens en overlast van jongeren. In zijn algemeenheid wordt de kwaliteit van de buurtpreventieteams als redelijk tot goed beoordeeld vanuit de gemeenten, ook vanwege het feit dat het om vrijwilligers gaat. Naast positieve effecten als sociale binding, alertheid en collectieve zelfredzaamheid kunnen er negatieve effecten zijn, zoals het risico van stigmatisering van groepen en disproportioneel optreden. Cruciaal in het slagen van de teams is het samenspel tussen inwoners, overheid en maatschappelijke partners.

Proeftuin Buurtpreventie PLUS

Hoe kunnen we de kennis, houding en competenties van deelnemers aan de buurtpreventieteams versterken. Hoe kunnen we vroegsignalering; "Niet Pluis Gevoel" introduceren en agenderen in de teams. Tijdig handelen kan nieuwe problemen voorkomen. En hoe kunnen we gemeenten stimuleren om ook op dit vlak gebruik te maken van de ogen en oren in de wijk.

Zo luidt de vraag van de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam aan het adres van JSO.

Het uitgezette traject in de regio Rotterdam (Leerdam, Maassluis, Hellevoetsluis, Rotterdam, Gorinchem, Oud-Beijerland, Capelle aan den IJssel, Molenwaard, Lansingerland) van Buurtpreventie PLUS maakt onderdeel uit van het programma "Kwaliteit van de Samenleving" van de Provincie Zuid-Holland. Een proeftuin start 'in het veld' met een vraagstuk dat gemeenten of uitvoeringsorganisaties willen aanpakken en waarvoor zij externe kennis en advies nodig hebben.

In samenwerking tussen gemeenten, de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam en JSO als adviesorganisatie op het sociaal domein is de proeftuin Buurtpreventie PLUS tot stand gekomen om inwoners te ondersteunen in het succesvol zijn in:

1. het realiseren van sociale veiligheidsdoelen waarbij zo optimaal mogelijk de risico's van burgerparticipatie worden getackeld en om,
2. inzichtelijk te maken wat buurtpreventie voor rol (kan) vervul(t)(len) in het signaleren van 'Niet Pluisgevoel' en op welke wijze zij daarvan melding kunnen doen bij partners en op welke wijze partners daarbij effectief kunnen aansluiten en samenwerken om buurtpreventie te ondersteunen en te faciliteren.

Ontwikkelingen in de samenleving

We zien mede in het licht van de drie decentralisaties, de ontwikkeling in het wijkgerichte werken waarbij de sterke aandacht voor 'heel, schoon en veilig', via sociale binding, verschuift naar meer aandacht voor informele zorg- en dienstverlening en werken aan sociale inclusie. Oftewel; van een leefbaarheidsaanpak naar een aanvullende aanpak gericht op informele zorg- en dienstverlening. Toezicht houden, schouwen en signaleren wordt daarbij verbonden met het opbouwen en/of onderhouden van vertrouwen en relaties met buurtbewoners, waardoor mensen een 'vraag' stellen of een 'behoefte' uiten.

We zien dat kwetsbare mensen meer in de buurt wonen dan in het recente verleden. Niet iedereen, niet elke buurtbewoner is in staat eigen keuzes te maken en eigen verantwoordelijkheid te nemen. Zij wonen nu wel in de buurt, vaak blijft professionele ondersteuning daarbij nodig. Dat vergt meer maatwerk. Ouderen willen en kunnen ook langer (actief) langer thuis wonen, maar dat brengt ook risico's met zich mee zoals eenzaamheid of sociaal isolement.

Nu we weten dat ouderen langer thuis wonen, meer kwetsbare mensen onderdeel uit maken van de buurt en de roep om onderlinge hulp toeneemt, is het verstandig om eens stil te staan wat deze veranderingen mogelijk in wijken en buurten voor betekenis hebben voor buurtpreventie.

Niet Pluis

Een van de trainingen waarmee (onder andere) de groep uit Gorinchem-Oost zich heeft aangescherpt, is de Niet Pluis Module, aangeboden door JSO. Adviseur Gerrit Kleijheeg licht toe: "De meeste preventiegroepen gaan uit van twee indicatoren: schoon en veilig. En dat is natuurlijk ook logisch: iedereen wil dat zijn buurt er goed bij ligt en dat je er veilig bent. Alleen, wij wijzen juist op de bredere opvatting van waakzaam zijn in je buurt. We geven daarom specifieke training, bijvoorbeeld door rollenspellen, aan buurtpreventiegroepen, maar ook thuiszorg en mantelzorgers. We vragen deze mensen eigenlijk naar hun onderbuik te luisteren. Merk je bijvoorbeeld dat een oudere inwoner van de wijk steeds verwarder lijkt te raken? Speel die informatie door aan instanties of mensen die er iets mee kunnen. Wij zeggen daarbij ook: vooral niet zélf de 'witte jas' aantrekken. De samenleving is ingrijpend veranderd, veel taken zijn komen te verliggen. Daarom is het echt van belang dat gemeenschappen zelf deze extra aandacht gaan geven aan elkaar en de problemen die spelen. Het is geen nieuwe structuur, want juist die regeltjes hebben geleid tot barrières die voorkomen dat mensen een melding maken. Omdat ze denken: het protocol zal het wel oplossen. Wat wij met de Niet Pluis Module nastreven is een attitudeverandering. Want iedereen kan aanvoelen of iets 'niet pluis' is. En dan actie ondernemen."

Programma Buurtpreventie PLUS

Vanuit de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam is gevraagd om een programma te ontwikkelen ten einde kennis, attitude en competenties van deelnemers aan buurtpreventieteams te versterken op het terrein van:

1. de onderlinge gezamenlijke doelen, taken, bevoegdheden en inzicht in het inschatten van het veiligheidsrisico voor zichzelf en anderen, waarnemen zonder voordelen en rapporteren;
2. ervaren van 'Niet Pluis gevoel', gericht op het signaleren van 'problemen' (eenzaamheid, sociaal isolement, huiselijk geweld, verwaarlozing), maar vooral ook het bieden van handvatten om te bepalen wat je ermee kunt doen;
3. verbinding en communicatie met bewoners, straatjeugd, overlastveroorzakers & agressieve mensen (gespreksvaardigheden);
4. draagvlak in de wijk- backbone van buurtpreventie, diversiteit teams, verversing van buurtpreventieteam, binnen het team elkaar feedback geven, opbouw netwerkontwikkeling;
5. vergroten van de effectiviteit, door goede samenwerking met gemeente, politie en andere partners rond sociale veiligheid, leefbaarheid en realiseren inclusie.

De proeftuin bestaat uit twee onderdelen:

1. Praktijkontwikkeling: Een buurtpreventieprogramma voor de 9 teams bestaande uit twee dagdelen. Tijdens het eerste dagdeel staat wijkveiligheid centraal en in het tweede dagdeel wordt ingezoomd op het 'Niet Pluis Gevoel'.
2. Kennis- en ervaringsuitwisseling: Aan de orde zijn de thema's: langer thuis wonen (inclusieve samenleving) en samenwerking in de wijk.

Praktijkontwikkeling

De praktijkontwikkeling waarin "breed signaleren" wordt gestimuleerd door het buurtpreventie PLUS programma, wordt per buurtpreventieteam uitgevoerd. De twee avonden zien er thematisch als volgt uit:

Wijkveiligheid avond:

1. Gezamenlijke doelen, taken, bevoegdheden.
2. Veiligheidsrisico voor zichzelf en anderen inschatten.
3. Waarnemen zonder oordelen, rapporteren.
4. Communicatie met bewoners, straatjeugd, overlastveroorzakers, & agressieve mensen (gespreksvaardigheden).

In de bijeenkomsten doen deelnemers onder andere oefeningen met een trainingsacteur.

De missie van buurtpreventieteams in het algemeen ligt op het gebied van 'versterken van de sociale veiligheid', door verantwoordelijkheid te nemen enerzijds en samenwerking te zoeken anderzijds voor organisatie van informeel toezicht en daarmee aan subjectieve en objectieve veiligheid bij te dragen. De focus van de buurtpreventieteams v.w.b. de werkzaamheden is gericht op verschillende veiligheids- en leefbaarheidsproblemen. Als bijkomend positief neveneffect wordt de toename van sociale binding genoemd.

Niet Pluis Gevoel avond:

1. ‘Niet Pluis gevoel’, gericht op het signaleren van ‘problemen’(eenzaamheid, sociaal isolement, huiselijk geweld, verwaarlozing) maar vooral ook het bieden van handvatten om te bepalen wat je ermee kunt doen.
2. Draagvlak in de wijk- backbone van buurtpreventie, diversiteit teams, verversing van buurtpreventieteam, binnen het team elkaar feedback geven, opbouw van een netwerkorganisatie.
3. Vergroten van de effectiviteit door goede samenwerking met gemeente en politie rond sociale veiligheid, leefbaarheid en realiseren inclusie.

Deelnemers aan het buurtpreventieteam horen en zien veel, soms geeft dat een ‘Niet pluis gevoel’. Signalen vanuit het buurtpreventieteam van sociale onveiligheid, eenzaamheid, of signalen van vragen en/of behoeften naar praktische hulp -en of ondersteuning, kunnen leiden tot meldingen en kunnen worden opgepakt door professionals (wijkagent, wijkregisseur, de wijkwerker) die de wijk goed kennen. Deze brengt de situatie in kaart en zorgt voor de juiste afhandeling, doorverwijzing van de situatie of bijvoorbeeld ondersteuning (en op- en afschaling) van de (kwetsbare) inwoner. Dat kan formele zorg zijn, informele ondersteuning of een mix van beide.

Kennis- en ervaringsuitwisseling

Onderdeel van de proeftuin is dat er beleids-, proces- en effectresultaten geëvalueerd worden. Na een periode van een halfjaar worden de projectresultaten en effecten, die het project heeft voor de (participatie van) gebruikers, de bewoners in de buurt en/of het gebied zowel op het terrein van de sociale veiligheid, maar ook op het gebied van sociale binding en leefbaarheid, gemeten. Op basis van deze monitoring van het project worden de succesfactoren benoemd van de aanpak en wordt dit gedeeld via kennisdeling met de andere wijken en of de regio.

Risico indicatoren en beschermende factoren

In het kader van de proeftuin zijn risico indicatoren en beschermende factoren benoemd

Risico indicatoren

1. Ouderen trekken bij problemen of als ze een vraag of behoefte hebben niet snel aan de bel, waardoor escalatie op de loer ligt.
2. Leden van het buurtpreventieteam horen en zien veel, soms geeft dat een ‘Niet Pluis Gevoel’. Leden weten niet altijd waar ze met dit gevoel terecht kunnen. Hierdoor komen signalen niet tijdig genoeg bij professionals die de situatie in kaart kunnen brengen en voor de juiste afhandeling, doorverwijzing of ondersteuning kunnen zorgen.
3. Handelingsverlegenheid: Buurtpreventieteams weten niet altijd welke manier van optreden effectief is om veiligheid (en veiligheidsgevoel) in de wijk te bevorderen of wat wettelijk is toegestaan.
4. Een ander risico is dat leden van buurtpreventieteams niet op basis van gedrag maar op basis van beelden gaan oordelen, waardoor stigmatisering van groepen en disproportioneel optreden op de loer liggen.

Beschermende factoren

1. De leden van de teams zijn beter in staat om bij te dragen aan een veilige en sociale woonomgeving, doordat zij de kennis en de vaardigheden hebben om veiligheid (en veiligheidsgevoel) in de wijk te bevorderen. Zij kunnen veiligheidsrisico's voor zichzelf en anderen beter inschatten, waarnemen zonder oordeel, en hebben gespreksvaardigheden om in gesprek te gaan met o.a. bewoners, straatjeugd.
2. De buurtbewoners ervaren een prettig en sociaal veilig leefklimaat.
3. Door vroeg signalering dragen de leden van de teams er aan bij dat kwetsbare groepen en ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

Resultaat: een sociaal veilig leefklimaat

Door het programma weten de deelnemers van het buurtpreventieteam hun bevoegdheden en grenzen. Ze herkennen "Niet Pluis Gevoel" en kunnen signalen op de juiste manier melden en verbeteren hun gespreksvaardigheden. Door middel van participatie van inwoners kunnen we zo, in samenwerking met de gemeente en partners uit de wijk, een bijdrage leveren aan een kwalitatieve, inclusieve buurt. We kunnen escalatie van vraagstukken en problemen in de buurt en bij mensen thuis voorkomen en daarmee een prettig en veilig thuis -en leefklimaat realiseren, waardoor langer thuis wonen mogelijk gemaakt wordt.

Proeftuin uitvoering
Buurtpreventie PLUS Module: Wijkveiligheid

Uitvoering
Voor de uitvoering van de module wijkveiligheid heeft JSO Factor Veiligheid ingeschakeld. Factor Veiligheid wil een bijdrage leveren aan het versterken van de (sociale) veiligheid en het samenleven in buurten. Dit doen zij door gemeenten te helpen een eigen visie op buurtpreventie te ontwikkelen en door buurtpreventie teams te ondersteunen in hun praktijk. Zo dragen zij bij aan het terugdringen van overlast, vernielingen en andere incidenten als woninginbraken of overvallen in buurten.

De trainingen zijn in de persoon van Andy ten Bosch en trainingsacteur Serkan Sert, in de avonden (van 19.00 tot 22.00 uur) gegeven op 22 maart in Maassluis, 12 april in Lansingerland, 19 april in Oud-Beijerland, 26 april in Hellevoetsluis, 3 mei in Gorinchem, 10 mei in Leerdam, 17 mei in Capelle aan den IJssel, 7 juni in Molenwaard, 21 juni in Rotterdam Tarwewijk.

De inhoud van de training
De inhoud van deze avonden is als volgt:
1. Gezamenlijke doelen, taken, bevoegdheden
2. Veiligheidsrisico' voor zichzelf en anderen inschatten
3. Waarnemen zonder oordelen, rapporteren
4. Communicatie (gespreksvaardigheden) met bewoners, straatjeugd, overlastveroorzakers
5. Oefenen met acteur

De trainer heeft zich vooraf optimaal voorbereid op elke afzonderlijke training aan de hand van de geïnventariseerde en opgeleverde voorinformatie over de betreffende buurtpreventie groep, maar ook door een uitgebreide zoekslag op het internet. Dit levert een op maat gemaakte presentatie op die door de deelnemers werd herkend.

De avonden verliepen volgens een vast patroon. Na de algemene kennismaking volgde een verdiepingsslag op de specifieke werkwijze en organisatie van het team. Tijdens dat gesprek werd sterk aangesloten bij de 'couleur locale' van de betreffende wijken waar het buurtpreventieteam haar activiteiten heeft. Na gemiddeld ongeveer een half uur oefenden we een eenvoudige praktische situatie die zich in hun betreffende wijk had kunnen afspelen. In ieder geval werd in deze fase van het gesprek de samenwerking met politie, handhaving en gemeente (c.q. andere mogelijke partners) besproken.

Deze oefeningen (inclusief leergesprek na afloop) waren verschillend, dit naar behoefte van het betreffende team. Sommige teams hebben veel behoefte aan het oefenen van preventiegesprekken en/of wervingsgesprekken. Andere teams gaven aan veel te maken te hebben met wat complexere situaties zoals het aanspreken van overlast gevende jeugd waar moeilijk contact mee is te krijgen.
In alle gevallen is uitvoerig gesproken over het veiligheidsgevoel in de wijk en de manier waarop buurtpreventen deze beïnvloeden.

Het oefenen met de acteur en het daaropvolgende leergesprek werd als leerzaam en nuttig ervaren. Hoewel er bij sommige groepen enige schroom was om praktisch te oefenen met de acteur, lukte het altijd om per avond gemiddeld ongeveer zes situaties te beoefenen en na te bespreken. Aspecten van goede communicatie en houding kwamen altijd aan de orde.
Ook het goed waarnemen en inschatten van situaties is elke avond zowel in de oefeningen als tijdens de theoretische behandeling aan de orde gekomen.
Bij meer dan de helft van de buurtpreventieteams zijn 'gesprekken met lastige mensen en het hanteren van gespannen situaties' aan de orde gekomen.

Bevindingen
Gaandeweg de trainingen bleek ook dat de buurtpreventieteams en de omgevingen waar zij hun werk uitvoeren sterk van elkaar verschillen. Zowel in samenstelling als werkwijze, de mate van georganiseerdheid, aansturing, coördinatie en het hebben of onderhouden van netwerken met andere partners.
Telkens leverde dit per avond een andersoortig maar zeer waardevol 'leergesprek' op.

Terugkoppeling deelnemers
Zowel de trainer als de trainingsacteur kregen na de trainingen mondeling positieve terugkoppelingen over de inhoud en het effect van de avonden. Ze bleken voldoende aan te sluiten bij hun praktijk. De praktijkgids van de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam werd goed ontvangen en gretig afgenomen. Meerdere malen werd door buurtpreventen de gids met aandacht doorgebladerd.

Evaluatie deelnemers
Er heeft geen schriftelijke evaluatie onder de deelnemers van de trainingsmodule Wijkveiligheid plaatsgevonden direct na de training.

Buurtpreventie PLUS Module: Niet Pluis Gevoel

Uitvoering

JSO heeft de module "Niet Pluis Gevoel" geïmplementeerd als onderdeel van het Buurtpreventie PLUS programma. JSO is een team van bevlogen mensen met een ambitie: een krachtige samenleving met ruimte en perspectief voor iedereen. We brengen organisaties, overheid en inwoners bij elkaar om hier samen aan te werken.
Wij stellen de mens en zijn belevingswereld centraal. We kunnen de samenleving niet transformeren vanachter ons bureau. In plaats daarvan brengen we het gesprek op gang tussen professionals, bestuurders en inwoners die hun dagelijkse praktijk hebben in de samenleving. Zo komen we tot een nieuwe aanpak voor de behoeften in de samenleving: thuis kunnen wonen, zorg en hulp krijgen die past, mee kunnen doen en zelfstandig zijn.

De echte transformatie komt op gang als je een continue uitwisseling creëert tussen beleid en praktijk – tussen systeemwereld en leefwereld – tussen het wat en het hoe.

De uitvoering van de Niet Pluis Gevoel avonden werd verzorgd door Gerrit Kleijheeg en Vincent Kokke, op 5 april in Oud-Beijerland, 13 april in Maassluis, 11 mei in Lansingerland, 15 mei in Gorinchem, 24 mei in Hellevoetsluis, 31 mei in Leerdam, 8 juni in Capelle ad IJssel, 13 juni in Rotterdam, 20 juni in Molenwaard!

De inhoud van de training

De inhoud van de module "Niet Pluis Gevoel" heeft als doelen:

1. kennis: buurtpreventen weten wat een Niet Pluis Gevoel is;
2. attitude: buurtpreventen onderkennen het belang van vroeg signalering en beseffen dat het iets anders is dan klikken;
3. gedrag: buurtpreventen zijn alert op signalen, kennen de vervolgstappen en melden een Niet Pluis Gevoel.

Ter voorbereiding op de avonden is telefonische informatie ingewonnen over kenmerken van de buurt/wijk, aantal woningen, verhouding huur/koop, mate van vergrijzing/ontgroening, ervaringen en knelpunten buurtpreventie, deelname/betrokkenheid van partners.

De opzet van de avonden verliep langs een vooropgezette planning maar werd vooral verdiept door de persoonlijke ervaringen en inbreng van de buurtpreventen/ bewoners. De avond starten we met een korte uitleg waarom in Buurtpreventie PLUS er een verbinding wordt gelegd tussen Wijkveiligheid en het Niet Pluis Gevoel. Aangekaart worden de belangrijke ontwikkelingen in de samenleving voor wat betreft de vergrijzing en het "langer thuis wonen", maar ook de ontwikkeling waarbij meer kwetsbare mensen en verwarde personen in de wijk komen wonen. Dat doen we aan de hand van de vier "bollen".

Natuurlijk maken we onderling kennis waarbij we geïnteresseerd zijn in de motieven van betrokkenheid van de deelnemers bij buurtpreventie, wat hun specifieke rol is en wat hun verwachtingen zijn van de avond. We lichten het programma toe, waarbij we aangeven dat de focus ligt op ouderen en hun psychosociale problemen/vraagstukken. Omdat de ervaring leert dat praten over het Niet Pluis Gevoel ook specifieke eigen persoonlijke (levens)ervaringen oproept, vragen we de deelnemers om samen een veilige omgeving te creëren; dat wat naar voren wordt gebracht blijft binnenkamers; samen zijn we verantwoordelijk voor de dialoog.

Om aan te geven dat we vaak lang niet alles waarnemen, zien, horen, ruiken of voelen wordt een filmpje getoond waaruit naar voren komt dat het nog lang niet zo eenvoudig is om goed waar te nemen. Anderzijds weten we dat mensen in specifieke situaties op basis van signalen een Niet Pluis Gevoel

ontwikkelen, maar dat nog niet als zodanig herkennen. Met gebruikmaking van videomateriaal van Transmuraal netwerk Zuid –Holland waarin naar voren komt op welke manier je observeert en signalen van Niet Pluis Gevoel (vergeetachtigheid, somber zijn, slaapproblemen, drankgebruik) herkent, zodat je er iets mee kunt doen, worden eigen ervaringen uitgewisseld. Met de deelnemers wordt daarbij ook

bespreekbaar gemaakt om Niet Invullen Voor Een Ander (Nivea) te hanteren, omdat dat tot verkeerde conclusies kan leiden. De kracht zit hem in de concrete waarneming.

Veel aandacht tijdens de gesprekken krijgt het belang van signaleren omdat het bijdraagt aan het tijdig bieden van passende zorg en welzijn waardoor er sprake is van meer welbevinden en zelfredzaamheid en het complexere zorgvraag voorkomt.

Met videobeelden wordt uitgelegd wat psychosociale problematiek bij ouderen is zoals depressie, vergeetachtigheid, mishandeling, eenzaamheid en alcoholisme. Niet met de gedachte dat deelnemers de "witte jas" moeten aantrekken en moeten gaan diagnosticeren, maar dat met kennis hierover Niet Pluis signalen sneller worden opgepakt. Tijdens de avonden raakte deze kennismaking ook persoonlijke ervaringen, die vaak openhartig met de rest van de groep gedeeld werden.
De buurtpreventen wordt geleerd dat als zij signalen oppikken, zij niet de achterliggende oorzaken of problemen hoeven te herkennen. Dat de buurtpreventen een bepaalde onzekerheid ervaren van wat er nu precies aan de hand is, is voltrekt logisch; maar hoeft niet te betekenen dat je daarom niet aan de bel kunt trekken.

Aan de hand van een videocasus wordt bespreekbaar gemaakt dat je ook bij twijfels het signaal kunt melden door bv. het gesprek aan te gaan met de wijkagent, de welzijnswerker of een lid van het sociaal wijkteam. Dat lucht vaak op en de buurtprevent kan het van zich afzetten, dat geeft een positief gevoel.

Buurtpreventen komen niet achter de voordeur, daarom wordt het aankaarten van het Niet Pluis Gevoel met de betrokkenen licht besproken. Met als handelingsperspectief:

1. Bij herkenning; opvolging verbinden,
2. bij ontkenning; niet pushen maar even aanzien,
3. bij boosheid; even laten rusten en er in latere fase op terug komen.

Als laatste onderdeel wordt besproken op welke wijze de groep op dit moment meldingen verricht rondom wijkveiligheid en hoe dat zou kunnen gaan op het gebied van Niet Pluis Gevoel. Via een animatiefilm wordt het nut van het vroegsignaleren en het melden uitgelegd. Daarbij wordt besproken welke afspraken nodig zijn met bv. organisaties in het sociaal domein over de opvolging van de melding. Weergegeven wordt wat de procedure is van signaleren, melden en opvolging, waarbij duidelijk gemaakt wordt wat je als buurtpreventen wel en niet mag verwachten van de opvolger. Onderwerp van gesprek is verder: hoe kun je onderling elkaar steunen bij het melden, waar zitten de eventuele aarzelingen om te melden, wie is in jullie situatie de opvolger(s), wat verwachten jullie van de opvolger(s), waarover zou je afspraken willen maken en hoe kun je de samenwerking met partners versterken.

Bevindingen
Tijdens de gesprekken met de buurtpreventen blijken zij vooral hun motivatie te vinden in de betrokkenheid bij en wijkveiligheid in de buurt. Het gaat hen er daarnaast om bij te dragen aan het voorkomen van achteruitgang in de buurt, ergens bij horen en je nuttig maken voor de samenleving. Die motivatie vertaald zich in trots zijn op de behaalde resultaten voor de buurt. De motivatie van de buurtpreventen is kwetsbaar mits de signalering van onveiligheid of Niet Pluis Gevoel serieus genomen wordt en opvolging krijgt met een terugkoppeling.

De leeftijd van de deelnemers ligt tussen de 25 en 80 jaar met de nadruk op mannen boven de 45 jaar. Diversiteit in de buurtpreventieteams is beperkt. De verhouding man/vrouw is globaal 80%/20%.

Het is opvallend hoe snel mensen zich kwetsbaar opstellen in de groep; je bent buurtprevent maar je neemt vooral ook jezelf mee!

Terecht wordt er door buurtpreventen gesignaleerd dat zij niet “achter de voordeur” komen en ervaren zij bij het melden toch het gevoel te klikken. Privacy wordt daarbij makkelijk gebruikt om je achter te verschuilen.

Voor het herkennen van een Niet Pluis Gevoel, het signaleren en melden is buurtgebondenheid belangrijk. Er zijn teams die in wisselende samenstelling in verschillende buurten actief zijn. Bij deze werkwijze is er sprake van buurtonbekendheid.

Vrouwen, zo bleek tijdens de avonden, zijn eerder geneigd om aan de slag te gaan met het signaleren van Niet Pluis Gevoelens en het leggen van contact met de betrokken kwetsbare bewoner. Mannen zijn eerder geneigd om de wijkveiligheid prioriteit te geven!

Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat het soms onduidelijk is waar je wijkveiligheid en of Niet Pluis Gevoel moet of kunt melden. Voor een groot deel is dat iets wat tussen het buurtpreventieteam en

organisaties organisch gegroeid is, mede afhankelijk van de beschikbaarheid en inzet van de contactpersoon zoals een wijkagent of een maatschappelijk werker! Er is geen sprake van een gestandaardiseerde structuur en misschien is dat ook wel goed want het mag verschillen, als het maar duidelijk is en niet teveel afhankelijk van persoonlijke voorkeuren.

Vaak wordt vanuit buurtpreventen een terugkoppeling op basis van meldingen gemist, dat wordt door hen als frustrerend ervaren en is negatief voor de motivatie om signalen te melden.

Een aantal buurtpreventieteams willen graag samenwerken, maar realiseren zich dat buurtpreventie niet alle projecten of activiteiten op buurtniveau kan oppakken, een bepaalde focus blijft noodzakelijk voor de motivatie van buurtpreventen.

Buurtpreventieteams die werk willen maken van signalering Niet Pluis Gevoel geven aan dat vooral ook te willen gaan doen in het verlengde van hun rol op het gebied van sociale samenhang. Zij overwegen om een specifieke werkgroep daarvoor in het leven te roepen.

De nodige teams zijn al verbonden met wijkagenten en/of contactpersonen vanuit de gemeente of welzijnswerk. De basis van deze samenwerking is vooral gebaseerd op onderling vertrouwen en betrouwbaarheid. De meeste teams moeten nog op zoek naar opvolgers van Niet Pluis Gevoel signalen. Daar kunnen zij wel wat hulp bij gebruiken omdat er een grote variatie is van hoe bv. wijk(ondersteunings)teams/zorg georganiseerd zijn.

Weinig gemeenten hebben tot nu toe de bestaande buurtpreventie structuur (ogen en oren in de wijk) benut om ook signalen te ontvangen op het gebied van psychosociale problemen/vraagstukken van buurtbewoners of om vragen en/of behoeften op het gebied van zorg/welzijn in beeld te krijgen.

Samenvattend:
1. Voor Niet pluis gevoel is buurtgebondenheid belangrijk!
2. Diversiteit van de preventengroep vergt anderen uitnodigen en vragen mee te doen!
3. Soms is onduidelijk wie de melding gaat opvolgen? De opvolgers hebben geen gestandaardiseerde structuur. Mag verschillen, maar moet er wel zijn.
4. Terugkoppeling opvolger stimuleert motivatie!
5. Empathisch vermogen sterker bij vrouwen!
6. Samenwerking vergt vertrouwen opbouwen!
7. Gemeenten benutten nog onvoldoende buurtpreventie voor sociale doelen.

Aandachtpunten zijn:
1. Signaleringscyclus
2. Samenwerking partners; opvolging
3. Netwerkontwikkeling; diversiteit

Evaluatie deelnemers
Bij de Niet Pluis Module is aan het einde van iedere afzonderlijke bijeenkomst aan de deelnemers gevraagd een evaluatieformulier in te vullen.

Bijgaand een weergave van de kwantitatieve gegevens:

Op de vraag "Hoe beoordeelt u de inhoud van de training Niet Pluis Gevoel (1 = slecht – 5 = uitstekend) geven 79 deelnemers een gemiddeld cijfer van een 3,9

Op de vragen of de deelnemers iets hebben bijgeleerd over de navolgende zaken, geven deelnemers aan:

1. Herkennen Niet Pluis Gevoel: 90% ja, 9% nee, 1% n.v.t.
2. Aankaarten Niet Pluis Gevoel: 88% ja, 10% nee, 2% n.v.t.
3. Signaleren en melden Niet Pluis Gevoel: 91% ja, 6% nee, 3% n.v.t.
4. Samenwerken met professionals: 65% ja, 22% nee, 13% n.v.t.

Eén van de meest gehoorde knelpunten in het werk van buurtpreventen is het aspect van samenwerking. Binnen de module van Niet Pluis Gevoel heeft dit wel aandacht gekregen, maar blijkbaar hebben de buurtpreventen onvoldoende elementen van praktische handvaten of tips ervaren, zij hebben daar duidelijk behoefte aan.

De deelnemers aan de module Niet Pluis Gevoel konden ook nog suggesties en of opmerkingen meegeven. Daar is veelvuldig gebruik van gemaakt. Dat leverde het beeld op van positieve en kritische signalen. Deze hebben we weer gegeven in onderstaande afbeeldingen.

Uit de signalen valt op te maken dat:

1. de deelnemers de aandacht voor sociale problematiek zinvol vinden;
2. ze het Niet Pluis Gevoel hebben leren herkennen en dat zij hierop alerter zullen zijn en daar waar nodig zullen melden.

Maar ook dat:

3. De inhoud en opzet en gebruik van casussen van Niet Pluis Gevoel module te sterk gericht zijn op ouderen en de betrokken professionals als thuismedewerkers en verzorgenden.

Kennis- en ervaringsuitwisseling

24 april 2017: Thema-avond Inclusieve Samenleving (opkomst 15 deelnemers)

Binnen het programma Buurtpreventie PLUS is er ook ruimte voor uitwisseling en verdieping. Op 24 april 2017 heeft JSO daarom een bijeenkomst georganiseerd over wat veranderingen in wijken en buurten voor betekenis hebben voor buurtpreventie. Het gaat daarbij om ontwikkelingen in de samenleving zoals bijvoorbeeld ouderen die langer thuis wonen, kwetsbare groepen die in de buurt komen wonen en de vraag naar meer onderlinge burenhulp.

Wethouder Veiligheid, Ans Hartnagel, heeft op de 24ste het welkomstwoord gesproken. Marijke Kamminga (Professa) heeft als extern deskundige op het gebied van de "Inclusieve samenleving" een inleiding verzorgd over de ontwikkelingen in de samenleving met gevolgen voor de buurt! Die ontwikkelingen zijn o.a. ontkerkelijking, individualisering, vergrijzing, meer éénpersoonshuishoudens en

meer éénoudergezinnen. Er zijn buurten die veel gevarieerder zijn geworden, minder stabiel. Het betreft vaak buurten in de lagere sociale huurklasse.

Er is sprake van een tweedeling in buurten. Niet iedere buurtbewoner is in staat eigen keuzes te maken en verantwoordelijkheid te nemen. Er is wel een groep van 65 plussers in opkomst die gezond en welgesteld is en een bijdrage aan de samenleving wil leveren. Toch zien we dat ook gevoelens van eenzaamheid en sociaal isolement toenemen! Kwetsbare mensen worden steeds meer zichtbaar in de buurten.

Na de pauze zijn er werktafels georganiseerd rondom de vraagstelling:

1. Wat kan buurtpreventie bijdragen aan het gevoel van erbij horen van kwetsbare buurtbewoners?
2. Hoe kan buurtpreventie/hoe kun jij bijdragen aan een gastvrije buurt? Wat heb je daarbij nodig?
3. Op welke wijze kunnen kwetsbare buurtbewoners een bijdrage leveren aan buurtpreventie?
4. Waar kijk jij naar bij de vraag: Wat speelt er in mijn buurt?

Samenvatting van de resultaten van de werktafels
Er wordt gepleit voor vergroting van de toegankelijkheid van buurtpreventie; aanspreekbaar. Een ander idee is om een jongerenteam op te bouwen. Aangegeven wordt dat informatie niet alleen via de sociale media maar ook via bv. een nieuwsbrief verspreidt moet worden, niet iedereen weet de weg te vinden op of naar de digitale snelweg. Persoonlijk contact, aanbellen werkt misschien nog wel het best. Kwetsbare mensen kunnen uitgenodigd worden om deel te nemen, kijk vooral naar waar iemand sterk in is.

28 juni 2017: Thema-avond Samenwerking in buurtpreventie (opkomst 26 deelnemers)
Op 28 juni heeft JSO een bijeenkomst georganiseerd over het "samenwerken in buurtpreventie". Samenwerken in de wijk bij het signaleren van veiligheidsvraagstukken en sociale problematiek is lang niet altijd even gemakkelijk en/of vanzelfsprekend. De aanleiding hiervan was gelegen in de geluiden die te vernemen waren tijdens de avonden Niet Pluis Gevoel: "We moeten beter samenwerken", "Bij wie kunnen we meldingen doen", "Hoe kunnen opvolgers van meldingen terug koppelen", "Hoe zorgen we voor korte lijnen", "Hoe kan een melding effectief tot verandering leiden". Dit zijn belangrijke vragen voor buurtpreventen, politie, wijkwerk, welzijn en de gemeente om een optimaal resultaat te behalen. Wat kunnen we leren van de goede praktijken en hoe vertaald zich dat ook naar jou gemeente of buurtpreventieteam. Samen zijn we op zoek gegaan naar antwoorden en oplossingsrichtingen!

Tijdens de avond van 28 juni is ook teruggeblikt op de Niet Pluis Module. Geconstateerd werd dat Het Niet pluis Gevoel eigenlijk een vrij simpel concept is gericht op het voorkomen van erger. Er is sprake van een brede groep signaleerders waaronder bv. buurtpreventen die via een getrapt systeem bij 1 opvolger melden. De opvolger diagnosticeert, intervenieert en koppelt terug aan de melder.

Vanuit JSO is op basis van de proeftuinmodule Niet Pluis Gevoel een voorzet gedaan om de opvolging van de melding structureler te regelen door de systeem- en leefwereld met elkaar te verbinden, en verantwoordelijkheden in deze eenduidig te beleggen.

Na de pauze zijn er werktafels georganiseerd over de navolgende drie vragen:

1. Wie zijn onze samenwerkingspartners?
2. Hoe gaan we de opvolging structureel regelen? Wat heb je erbij nodig?
3. Hoe kunnen we anderen dan wijzelf uitnodigen en vragen mee te doen?

De deelnemers aan de werktafel over de samenwerkingspartners geven aan dat voor wat betreft wijkveiligheid naast de politie en de wijkagent de brandweer ook een partner is. En bij Niet Pluis Gevoel o.a. de woningbouwvereniging, GGD en Stichting Mee. Algemene conclusie was dat het minder belangrijk is wie precies de opvolger is, maar dat er een opvolger is! Voor het organiseren van opvolging wordt aangegeven dat een goed meldsysteem met rapportages daarbij kan helpen. Om anderen bij buurtpreventie te betrekken wordt aangegeven dat voorlichting een goed middel is, naast het opzoeken van persoonlijke contact en bv. het organiseren van een wijkspreekuur.

Eind(effect)meting proeftuin

De eindmeting van de proeftuin Buurtpreventie PLUS is gebaseerd op een vragenlijst (opgesteld door JSO en het Verwey-Jonker Instituut) gericht op het meten van het effect van de training op gedarg en houding van de buurtpreventen. De vragenlijst is (online) uitgezet via de coördinatoren van de buurtpreventieteams onder alle deelnemers van de buurtpreventieteams; in totaal 96 buurtpreventen hebben deelgenomen aan de module "wijkveiligheid" en/of "Niet Pluis gevoel. Omdat de respons op de vragenlijst sterk achterbleef bij de verwachting (respons 30%) is aan de coördinatoren gevraagd wat de waarschijnlijke oorzaak is van de beperkte deelname. Zij hebben daarbij drie motieven weergegeven. Zij

geven aan dat er sprake is van een zekere onderzoeksmoeheid (een aantal coördinatoren geven aan dat zij de buurtpreventen – die het al zo druk hebben- niet teveel willen belasten met weer een enquête. De coördinatoren geven aan dat de buurtpreventen het beeld hebben dat er wederom geëvalueerd wordt terwijl er direct na de trainingen evaluatieformulieren (gericht op de training zelf) waren ingevuld. Daarnaast is er een groep buurtpreventen die minder digitaal zelfredzaam zijn.

Proeftuin

Het doel van de proeftuin was om de kennis, attitude en competenties van de deelnemers aan 9 bestaande Buurtpreventieteams te versterken op het terrein van:

- wijkveiligheid en
- het handelen naar aanleiding van een 'niet pluis gevoel'.

Toezicht houden, schouwen en signaleren wordt daarmee verbonden met het opbouwen en/of onderhouden van vertrouwen en relaties met buurtbewoners, waardoor mensen een 'vraag' stellen of een 'behoefte' uiten. Inwoners leveren zo in samenwerking met de gemeente en partners (politie, wonen, zorg, welzijn) uit de wijk/buurt een bijdrage aan een kwalitatieve duurzame inclusieve buurt, met een prettig en sociaal veilig leefklimaat.

De teams bevinden zich in 9 verschillende gemeenten, te weten: Leerdam, Maassluis, Hellevoetsluis, Rotterdam, Gorinchem, Oud-Beijerland, Capelle aan den IJssel, Molenwaard, Lansingerland.

De proeftuin bestond uit twee onderdelen:

1. Praktijkontwikkeling (twee modules)

Een buurtpreventieprogramma voor de 9 teams bestaande uit twee dagdelen. Tijdens het eerste dagdeel stond wijkveiligheid, het tweede dagdeel werd ingezoomd op het 'niet pluis gevoel'.

2. Kennis – en ervaringsuitwisseling.

De buurtpreventieteams wisselden in twee bijeenkomsten themagericht (inclusieve samenleving en samenwerking) ervaringen uit.

Resultaten eindmeting

Elf deelnemers hebben de vragenlijst daadwerkelijk ingevuld, waarvan acht voor zowel de module Wijkveiligheid als de module Niet Pluis gevoel en twee alleen over de laatste module en een alleen de module wijkveiligheid.

In dit verslag gaan we in op de resultaten op de volgende indicatoren:

1. De leden van de teams zijn beter in staat om bij te dragen aan een veilige en sociale woonomgeving, doordat zij de kennis en de vaardigheden hebben om veiligheid (en veiligheidsgevoel) in de wijk te bevorderen. Zij kunnen veiligheidsrisico's voor zichzelf en anderen beter inschatten, waarnemen zonder oordeel, en hebben gespreksvaardigheden om in gesprek te gaan met o.a. bewoners, straatjeugd.

2. De buurtbewoners ervaren een prettig en sociaal veilig leefklimaat.
3. Door vroeg signalering dragen de leden van de teams er aan bij dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

De leden van de teams zijn beter in staat om bij te dragen aan een veilige en sociale woonomgeving, doordat zij de kennis en de vaardigheden hebben om veiligheid (en veiligheidsgevoel) in de wijk te bevorderen. Zij kunnen veiligheidsrisico's voor zichzelf en anderen beter inschatten, waarnemen zonder oordeel, en hebben gespreksvaardigheden om in gesprek te gaan met o.a. bewoners, straatjeugd. (leefdomein 1)

Uitleg leefdomeinen
Het kader dat gebruikt wordt voor de effectmeting is het Balansmodel. In dit model staan voor het meten van de outcome de participatie en de zelfredzaamheid van inwoners centraal. De kern van het Balansmodel (Nederland e.a., 2010) is dat inwoners zelfredzaam zijn en voldoende participeren als ze in drie levensdomeinen 'in balans' zijn. Het gaat om deze leefdomeinen:

1. Het persoonlijke leven
2. Het maatschappelijke leven
3. Het sociale leven

Uitgangspunt is dat in het leven van burgers balans ontstaat als hun draaglast (risicofactoren) en draagkracht (beschermende factoren) in de drie leefdomeinen in evenwicht zijn. Disbalans betekent dat er te weinig beschermende factoren zijn die een tegenwicht bieden aan de risicofactoren.

1. De meeste leden (8 van de 11) geven aan dat de training vooral heeft bijgedragen aan handvatten om in gesprek te gaan met bewoners in het algemeen. Acht van de elf leden hebben ook handvatten gekregen om specifiek in gesprek te gaan met overlast gevende en zeven met kwetsbare bewoners.
2. 6 van de leden letten nu meer op signalen van (beginnende) sociale problematiek, vier een beetje meer en 1 niet meer dan voorheen. Het gaat vooral om signalen van verwaarlozing (8x), vergeetachtigheid, achterdochtig, bozigheid en middelengebruik worden genoemd door vier buurtpreventen.

Toelichting op de vraag: "Let u meer dan voorheen op signalen van (beginnende) so0ciale problematiek"
Met name ouderen
Beter opletten is zeken een goede zaak
Ik let over het algemeen al op sociale problematiek, niet verhoogd na de cursussen
Wij proberen problemen te analyseren voordat ze escaleren
Er zijn binnen onze gemeente voor alle leeftijdsgroepen voorzieningen en vangnetten om problemen te voorkomen
In Groot-Ammers speelt meer de problematiek van overlast gevende jeugd, dan verwaarlozing. Het dorp is klein, daardoor wordt er goed naar elkaar omgezien. Voor zover we dat kunnen inschatten. De "probleemgevallen" zijn goed in beeld en iedereen kijkt daar een beetje naar om.
Sociale problematiek is voor de werkzaamheden van Buurtpreventie Hellevoetsluis (nu nog) niet van toepassing
Ja met regelmaat door de wijk te fietsen en er inzicht in te krijgen
Je bent alerter en let meer op de kleine signalen om je heen.
Zeker net na de cursus zijn lopers van de Buurtpreventie alert. Dit zakt na verloop van tijd weer weg. Dit komt waarschijnlijk doordat we op het moment veel te maken hebben met hangjongeren waar nu de aandacht even naar uit gaat. Daarbij vinden we het belangrijk ons in eerste instantie te houden bij onze primaire taak als buurtpreventie. We moeten geen sociaal werkers willen worden.

Oefenen met acteur was best realistisch en in de buurt letten op signalen van eventuele overlast of mensen met een vermoedelijk probleem.

3. Vier leden hebben ook daadwerkelijk een melding gedaan bij een niet pluis gevoel. Bij de politie/wijkagent, sociaal team, maatschappelijk werk en bij een welzijnsinstelling.
4. Eén buurtprevent heeft een terugkoppeling ontvangen, 4 verwachten deze alsnog te krijgen.
5. Alle leden willen hun preventieve taak in de buurtpreventieteams blijven uitvoeren.

Toelichting op de vraag: "Wilt u op deze manier uw preventie taak blijven uitvoeren"
Zoals het nu gedaan wordt, is het prima m.u.v. de bereikbaarheid van instanties zoals Handhaving, bij het constateren van huisvuil naast/om ondergrondse containers is handhaving niet bereikbaar een foto ervan met adres op een envelop schijnt niet voldoende te zijn voor handhaving om de bewoner te verbaliseren, de samenwerking met de inwoners echter wordt alleen maar groter.
Het gaat goed met het geen wat ik geleerd heb.
Waar de buurtpreventie voor is opgezet heeft nog steeds de grootste prioriteit
Er is goed contact met de wijkagent en met de gemeentelijke werkers.
Scherp blijven op onregelmatigheden
We zijn begonnen met alleen contacten met de wijkagent. Inmiddels zijn deze contacten uitgebreid met de woonstichting, welzijnswerk en jongerenwerk. We zijn dus nog volop aan het ontwikkelen.
De training was goed met hier en daar goede tips die we nu ook toepassen

6. Negen van de elf deelnemers hebben het idee dat ze bijdragen aan het verminderen van overlast in de buurt/wijk.
7. Acht buurtpreventen hebben het idee bij te dragen aan het vergroten van de veiligheid in de wijk en 7 hebben dat idee voor wat betreft het bijdragen aan sociale samenhang, de anderen twijfelen.
8. Drie deelnemers hebben het idee bij te dragen aan het langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen van onder andere ouderen, vijf niet en drie misschien.
9. Op de vraag of het voor hen een extra belasting was om naast veiligheid ook op sociale problematiek te letten komen verschillende antwoorden: drie vonden dit een beetje, vijf niet echt en twee vonden dit helemaal niet.
10. De meeste leden vinden het zinvol om naast veiligheid ook sociale problematiek te signaleren: Twee heel erg en zeven een beetje, één niet echt.
11. De leden geven de module Wijkveiligheid gemiddeld een 8 en de module Niet Pluis Gevoel gemiddeld een 6,8.

Toelichting op de vraag: "Kunt u een rapportcijfer geven voor de training wijkveiligheid en voor de training Niet Pluis gevoel"
De cursus "wijkveiligheid" was perfect van toepassing op het geen een buurttoezichthouder doet. De cursus "Niet pluis gevoel" is totaal niet van toepassing op buurttoezichthouders, omdat er voornamelijk gesproken wordt over dingen die zich binnen vier muren van een huis of verzorgingstehuis afspelen en wij mogen niet in een verzorgingstehuis komen. Op zich is de cursus goed, mits je in de verzorging werkt.
Hij was gewoon geweldig die cursus!
De Wijkveiligheid training vonden alle leden die meededen uit Groot-Ammers zeer waardevol. De Niet Pluis Gevoel training was wel heel erg gericht op ouderen, dat vond ik toch wat storend. Af en toe leek het richting SPW te gaan. Verder wel nuttige info, alleen de vraag of de buurtpreventie voor zoiets bedoeld is.
De training niet pluis gevoel; Is niet van toepassing sluit niet aan op de werkwijze van het buurtpreventieteam Hellevoetsluis
Let goed op jezelf en op andere mede bewoners

Zeer duidelijk, goede uitleg. Kon ook je verhaal kwijt en er werd ook goed op gereageerd zowel door de leiding als door de cursisten.
Zou heel zinvol zijn als er tijdens de Niet-pluis cursus meer tips gedeeld worden specifiek gericht op buurtpreventie teams. Nu was het vooral bedoeld voor wijkverpleegkundigen en thuiszorgmedewerkers. Sociale problematiek gaat volgens ons veel verder dan een alcoholverslaving of vereenzaming. Wijkveiligheid heel herkenbare onderwerpen. Zijn vooral bezig geweest met het trainen van aanspreken van jongeren. Hierdoor zijn onderwerpen als burgerarrest en zaakwaarneming niet ter sprake gekomen. Terwijl het juist voor ons heel goed zou zijn dit helder te hebben. Organisatie van beide avonden zat verder keurig in elkaar. Materiaal was netjes verzorgd.

De buurtbewoners ervaren een prettig en sociaal veilig leefklimaat. (leefdomein 2)

1. Hier kunnen we geen harde uitspraken over doen omdat we geen buurtbewoners gesproken hebben.
2. Bijna alle leden (6 van de 7) hebben wel het idee dat zij bijdragen aan het verminderen van overlast in hun buurt/wijk. Eén geeft aan dit ‘misschien’ te doen.
3. Vijf van de zeven leden hebben ook het idee dat zij bijdragen aan het vergroten van de veiligheid en sociale samenhang in de buurt/wijk. Twee van hen denken hier misschien aan bij te dragen.

Door vroeg signalering dragen de leden van de teams er aan bij dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. (leefdomein 1)

1. Vier van de zeven leden denken dat ze er niet aan bijdragen dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Eén denkt van wel en twee denken dat ze dat misschien doen.

Conclusies en leerpunten eindmeting

De modules die aan de buurtpreventieteams binnen de proeftuin zijn gegeven hebben de leden vooral handvatten geboden om in gesprek te gaan met bewoners in het algemeen en voor sommigen ook om in gesprek te gaan met overlast gevende of kwetsbare burgers. De modules hebben minder bijgedragen aan het inschatten van veiligheidsrisico’s voor de leden zelf en anderen en aan het waarnemen zonder oordeel.

De leden van de buurtpreventieteams hebben zelf het idee dat ze vooral bijdragen aan het verminderen van overlast in de buurt/wijk en aan het vergroten van de veiligheid en sociale samenhang. De leden

hebben veel minder het idee dat ze er aan bijdragen dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

Leerpunten:

1. Voor Niet pluis gevoel is buurtgebondenheid van het buurtpreventieteam belangrijk! Daar waar sprake is van buurtpreventen die in verschillende wijken lopen is de binding met de wijk (de wijk kennen en erbij betrokken zijn) beperkt.
2. De buurtpreventgroepen zijn veelal homogeen in samenstelling. Gewenste diversiteit van de preventengroep vergt anderen uitnodigen en vragen mee te doen! (De buurtpreventgroepen hebben ieder zo hun eigen karakter, een bredere signaleringsrol vergt ook aanwas van de groep -in diversiteit man/vrouw, jong/oud, vitaal/kwetsbaar, autochoon/allochtoon-).
3. Soms is onduidelijk wie de melding gaat opvolgen? De opvolgers hebben geen gestandaardiseerde structuur. Dat mag gerust verschillen, maar moet er wel zijn. (In veel gemeenten bestaat er geen eenduidige structuur van melding en opvolging, vaak ook niet op terrein van wijkveiligheid. Daar waar het goed verloopt is de melding/opvolging/terugkoppeling structuur veelal organisch tot stand gekomen en nog al eens kwetsbaar omdat deze gebaseerd is op persoonlijke relaties en niet op commitment op basis van visie en wederzijdse positionering).
4. De buurtpreventen worstelen met hoe zij de samenwerking met partners vorm en inhoud moeten geven. De basis van samenwerking vergt vertrouwen opbouwen en behouden! (Samenwerking moet uiteindelijk een structureel karakter hebben. Vanuit de opvolgers vergt dat ook morele steun bieden en betrokkenheid bij de groep uiten); men onderneemt de taak in de vrijetijd.
5. Terugkoppeling van de opvolger op meldingen van de buurtpreventieteam stimuleert de motivatie van de buurtpreventen in hun werkzaamheden! (zonder opvolging zullen buurtpreventen minder gemotiveerd bij willen dragen aan signalering wijkveiligheid en Niet Pluis gevoel).
6. Vrouwen zijn vaker intrinsiek gemotiveerd en betrokken bij kwetsbare groepen en ouderen en daarom sneller bereid om aan de slag te gaan met het Niet Pluis gevoel.
7. De inhoud, opbouw (en gebruik van casussen) van de Niet Pluis Module was te sterk gericht op ouderen en de betrokkenheid van thuis- en zorgverleners.
8. In de Niet Pluis module werd vooral ingezoomd op signalen die samen hangen met de psychsociale problematiek van ouderen en het signaleren en melden daarvan door thuishulp of verzorgenden, maar deze signalering is ook te benutten voor Niet Pluis gedrag bij kinderen en jongeren. Te denken valt aan signalen zoals deze in het bijgaande kader worden benoemd.

Niet Pluis gedrag bij kinderen

- Verwaarlozing: Spelen vaak/laat/alleen op straat, zien er onverzorgd uit, kinderen moeten alleen naar school (niet passend bij de leeftijd) kinderen dragen zorg voor jongere broertjes/zusjes.
- Gedrag: Ouders schreeuwen tegen het kind, kinderen maken onderling veel ruzie (fysiek/verbaal), kinderen krijgen mee dat ouders ruzie maken, gedraagt zich in bijzijn van ouders anders.
- Contact: Overdreven aanhankelijk contact, verkrampt, schrift bij lichamelijk contact.

9. Voor de buurtpreventieteams ligt er bovendien een kans om met de signalen waar mensen/bewoners een “vraag” en/of “behoefte” naar “burenhulp” uiten, op te pakken en te verbinden met de sociale omgeving of bestaande initiatieven van informele netwerken voor buurtzorg, voor zover deze in de wijk bestaan; de buurtpreventen zijn “de oren en ogen van de buurt”.

Stimuleren van wederzijdse hulprelaties; hier maken we onderscheid tussen instrumentele steun (planten water geven, helpen bij klusjes, suiker ‘lenen’ van elkaar e.d.), sociaal-emotionele steun (luisterend oor bieden, begrip of medeleven tonen), en informatieve steun (geven van informatie en advies).